Rapporten All-Archeo bv 2364

Archeologienota
Baasrode (Dendermonde) – Rosstraat 80

Natasja Reyns

Bornem
2025

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2025/12.807/158

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
2 Verslag resultaten bureauonderzoek 5
2.1 Administratieve gegevens 5
2.2 Archeologische voorkennis 6
2.3 Onderzoeksopdracht 7
2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden 7
2.3.2 Beschrijving geplande werken 7
2.3.3 Werkwijze 9
2.4 Assessmentrapport 9
2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied 9
2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied 15
2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader 20
2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese 22
2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek 22
3 Samenvatting 24
4 Bibliografie 25
4.1 Publicaties 25
4.2 Websites 25
5 Bijlagen 26
5.1 Archeologische periodes 26

1 Inleiding

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,[1] zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.[2]

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

[1] https://geo.onroerenderfgoed.be
[2] https://geo.onroerenderfgoed.be

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2025E114

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Oost-Vlaanderen, Dendermonde, Baasrode, Rosstraat, Schuer kouter

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:
- 135245.44, 191428.04
- 135360.05, 191497.65

Kadastraal plan:

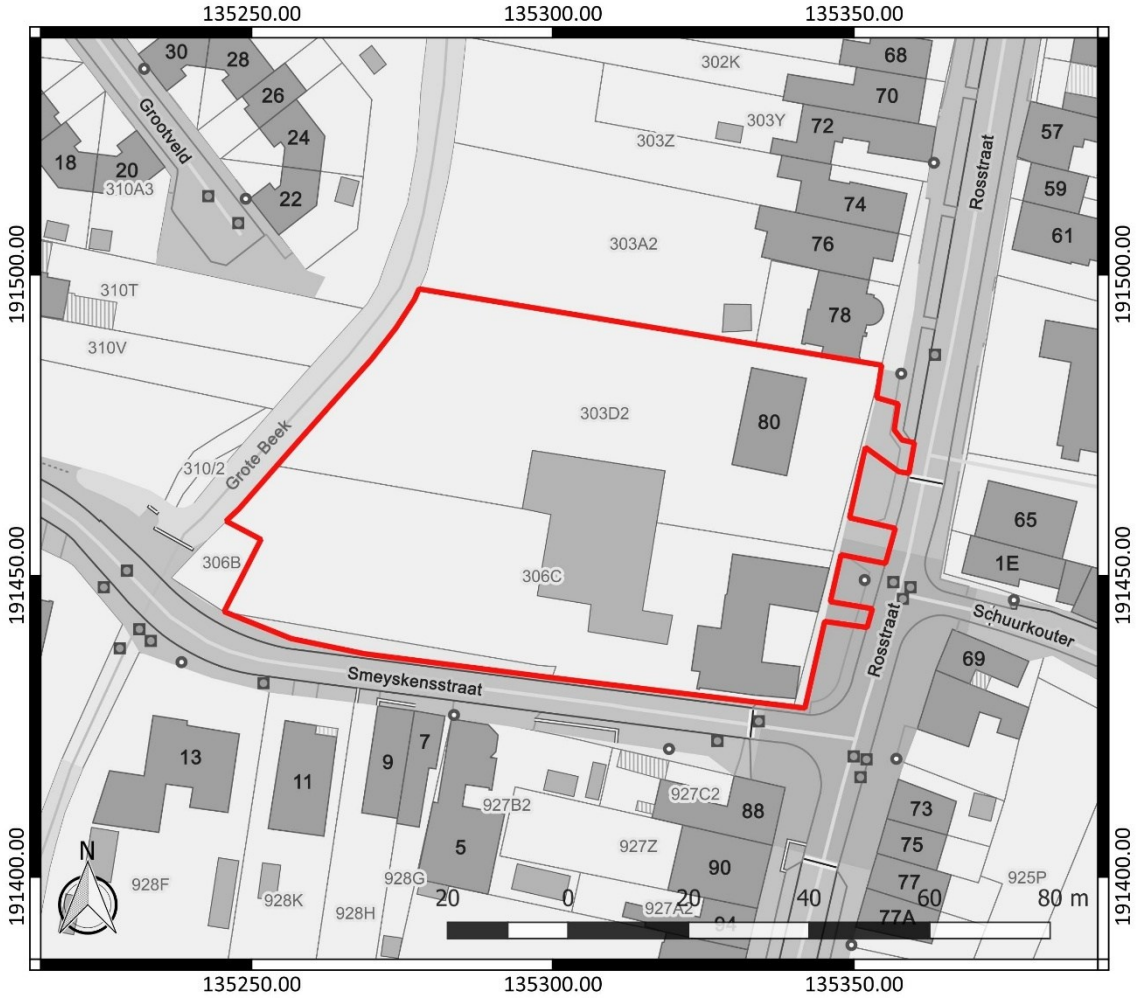

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Baasrode, Afdeling 5, sectie B, nummers 303D2 en 306C

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 5568 m²

Topografische kaart:

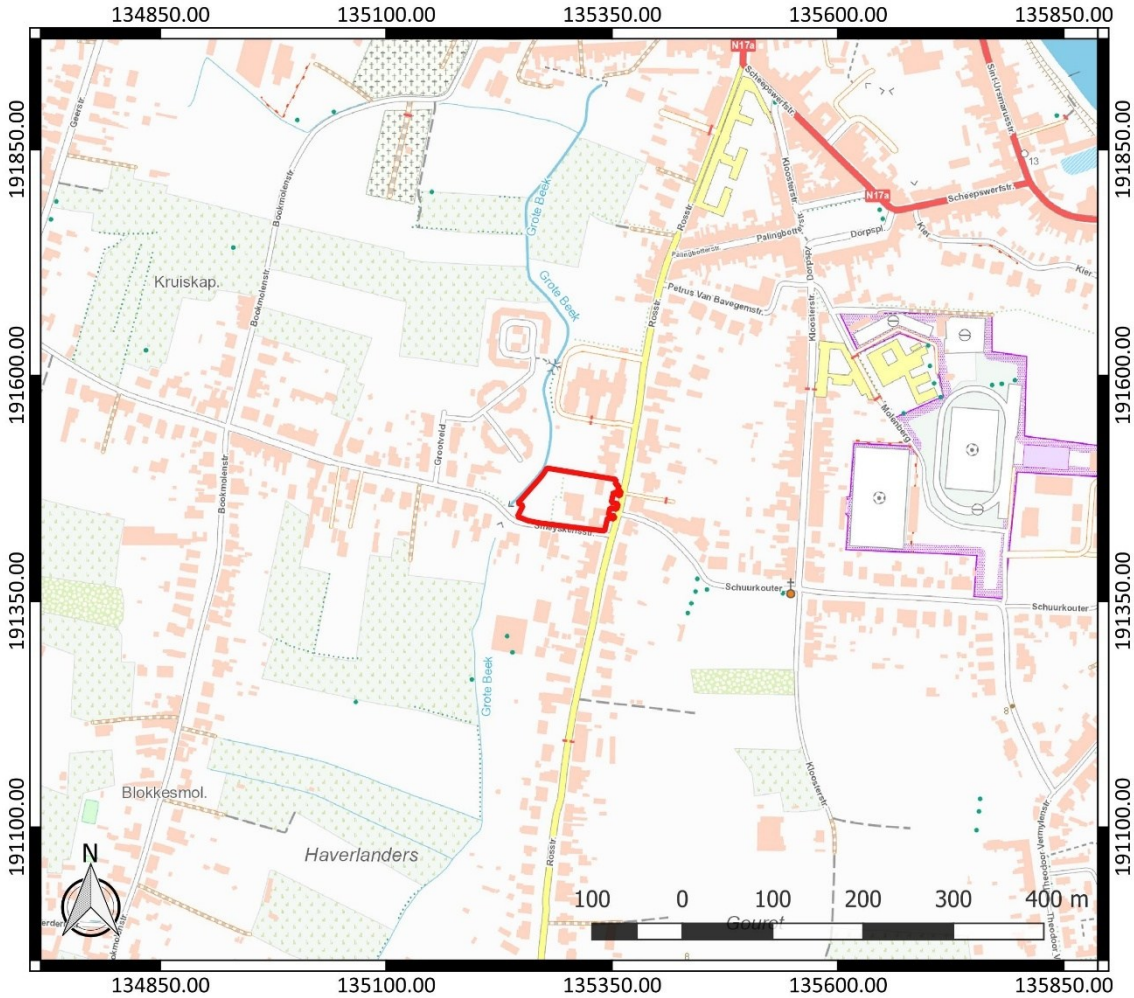

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (https://www.dov.vlaanderen.be)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 14/05/2025 – 03/06/2025

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, historische bebouwing

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zal een verkaveling gerealiseerd worden, bestaande uit 9 loten voor eengezinswoningen. Nutsleidingen worden aangelegd vanaf de bestaande wegenis. De aanleg van woningen en omgevingsaanleg betekent vermoedelijk een verstoring van ca. 80 cm tot ca. 1,20 diepte. De woningen mogen echter onderkelderd worden. Dit betekent plaatselijk mogelijk een grotere verstoringsdiepte.

De locatie van bijvoorbeeld vorstranden, regenwaterputten en huisaansluitingen, die de verstoringsdiepte van de eengezinswoningen overschrijden, ligt in het kader van de verkaveling nog niet vast.

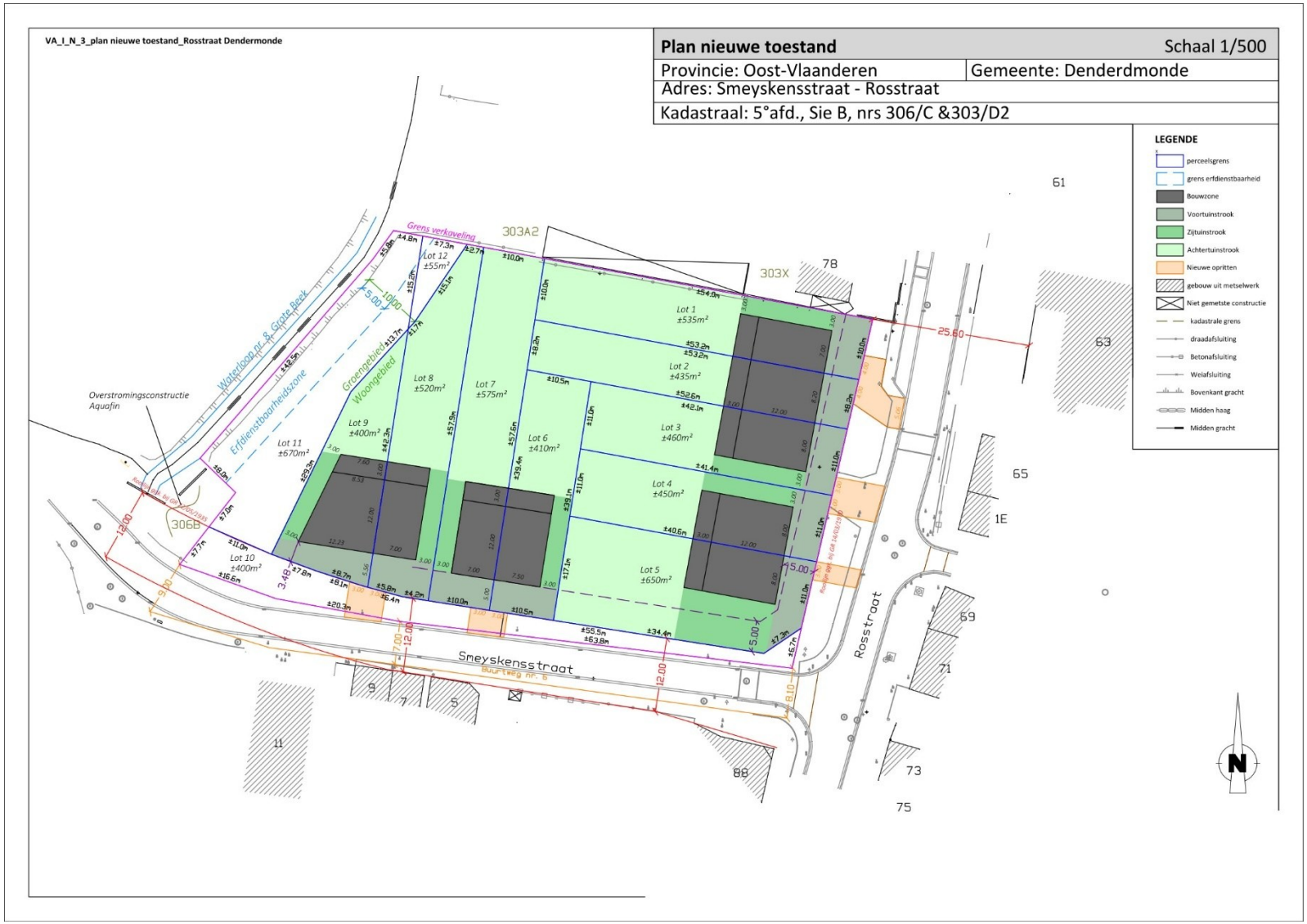

Figuur 3: Verkavelingsplan

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is gegeorefereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Villaretkaart (1745-1748), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) worden vier momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied is gelegen ten westen van de Rosstraat en ten noorden van de Smeyskensstraat (Figuur 4). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woongebieden en groengebieden. In het westen grenst het terrein aan de Grote Beek (Figuur 6). Ten noordoosten vinden we ook nog de Zwarte Beek en de Boven-Zeeschelde. Verder naar het zuiden en naar het westen toe vinden we nog de Waterloop van den Geert en de Waterloop van het schippersdijk.

Geomorfologisch ligt het onderzoeksgebied in het overgangsgebied van de Vlaamse Zandstreek (noorden) naar de Zandleemstreek (zuiden). Het wordt gekenmerkt door lemig zand en licht zandleem. Op ca. 700 m ten noordoosten bevindt zich de overgang naar de alluviale vlakte van de Schelde. De Schelde vertoont hier een onregelmatig verloop en beschrijft verschillende grote bochten. De alluviale vallei in deze bochten bestaat uit lage, vlakke stroken op een niveau van ca. 1 à 2 m. Aan de rand van het pleistocene gebied komen komgronden voor.

Wegens inklinking van de venige ondergrond wordt de overgang van de komgronden naar het aangrenzend dekzandgebied op vele plaatsen gemarkeerd door een steile valleirand van soms enkele meters. Rond Baasrode bevindt zich een vrij vlak gebied met een gering microreliëf en ruggen die een maximale hoogte van ca. 7 m bereiken. Daartussen zijn enkele smalle, weinig ingesneden beekvalleien te vinden.[3]

[3] Louis 1974, 9-13

Figuur 4: Luchtfoto van 2024 met aanduiding van het onderzoeksgebied (https://www.geopunt.be/kaart)

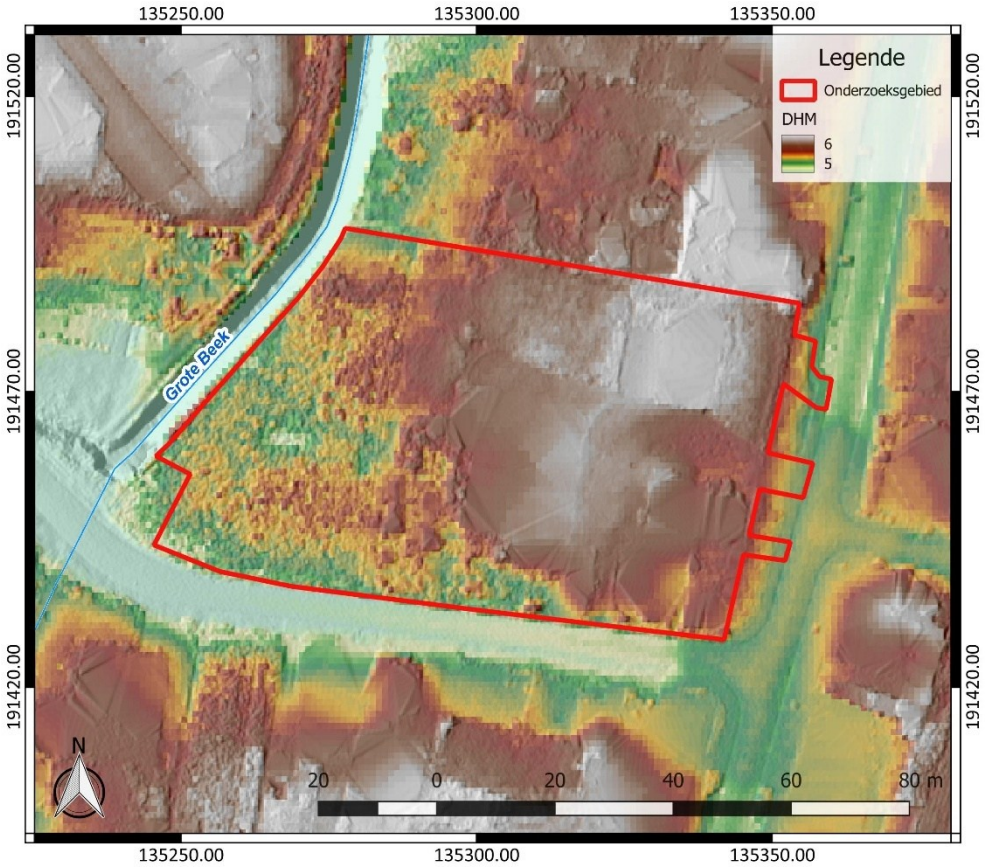

Figuur 5: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Multidirectional hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm, met aanduiding van het onderzoeksgebied

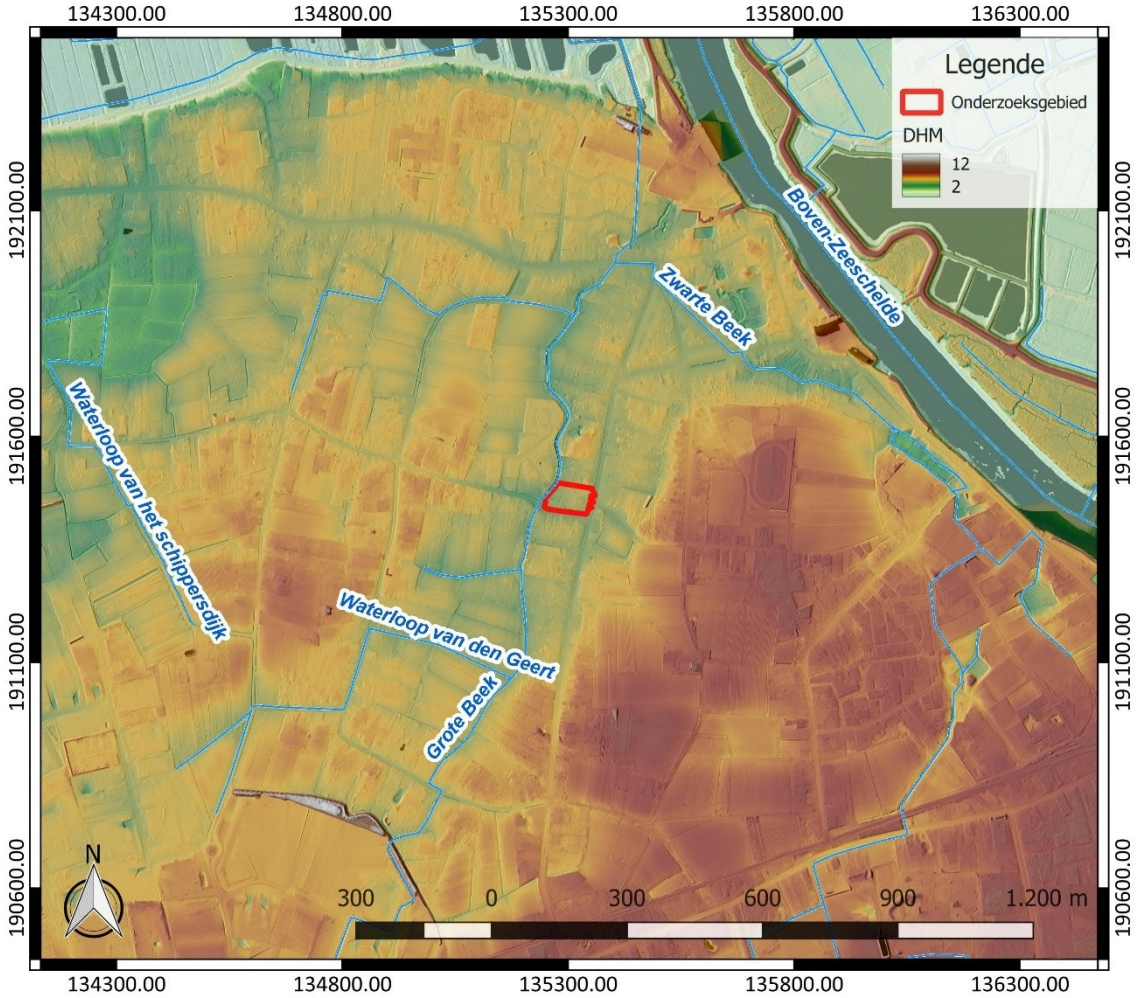

Figuur 6: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm (https://www.geopunt.be/kaart)

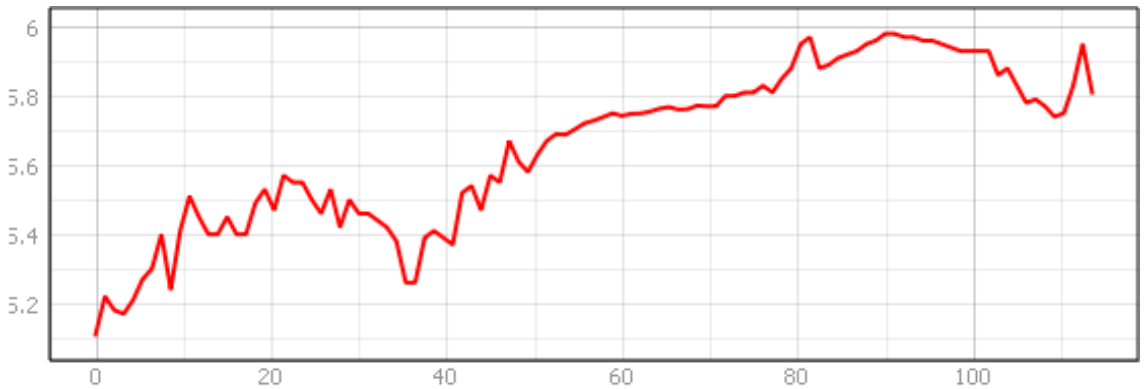

Figuur 7: Hoogteverloop van zuidwest naar noordoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Het onderzoeksgebied bevindt helt licht af van het oosten naar het westen. Het terrein kent een hoogte van 5,1 tot 6,0 m TAW (Figuur 7).

Figuur 8: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 8) bestaat uit het lid van Ursel. Dit wordt gekenmerkt door grijsblauwe tot blauwe klei.[4]

De quartairgeologische kaart (Figuur 9) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Deze karteereenheid is mogelijk wel afwezig. Hieronder bevinden zich oudere fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).[5]

[4] www.geopunt.be/kaart
[5] www.geopunt.be/kaart

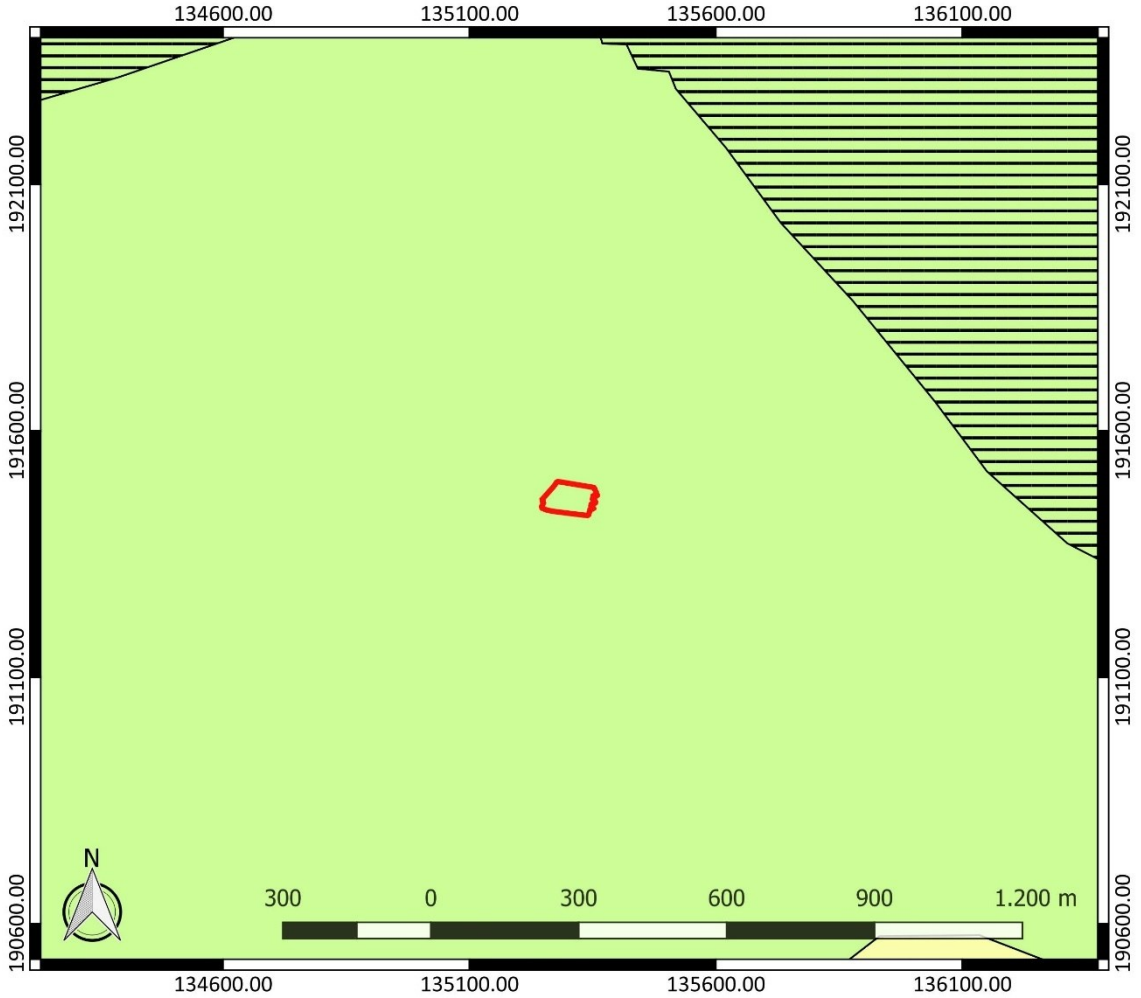

Figuur 9: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

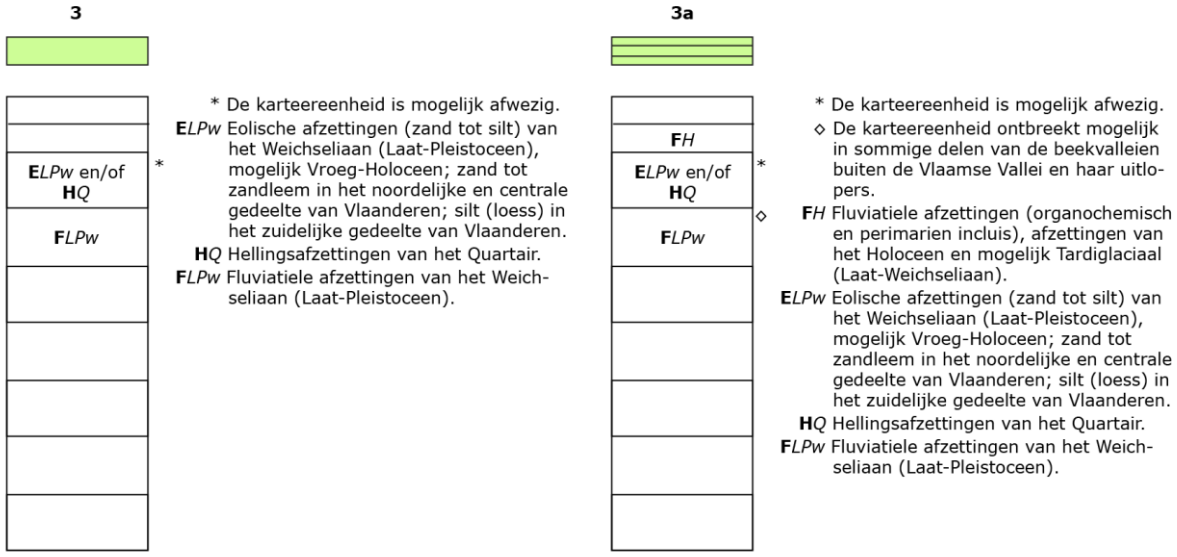

Figuur 10: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 11) situeert het onderzoeksgebied overwegend ter hoogte van een matig droge licht zandleembodem met dikke antropogene humus A horizont (Pcm). Het uiterste westen wordt gesitueerd ter hoogte van een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Pdc). We leren er uit dat het onderzoeksgebied gesitueerd is ter hoogte van de overgang van een matig droge naar een matig natte bodem. In de omgeving vinden we nog meer gelijkaardige bodems en verder onder meer ook een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Pcc) en een matig droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Scc).

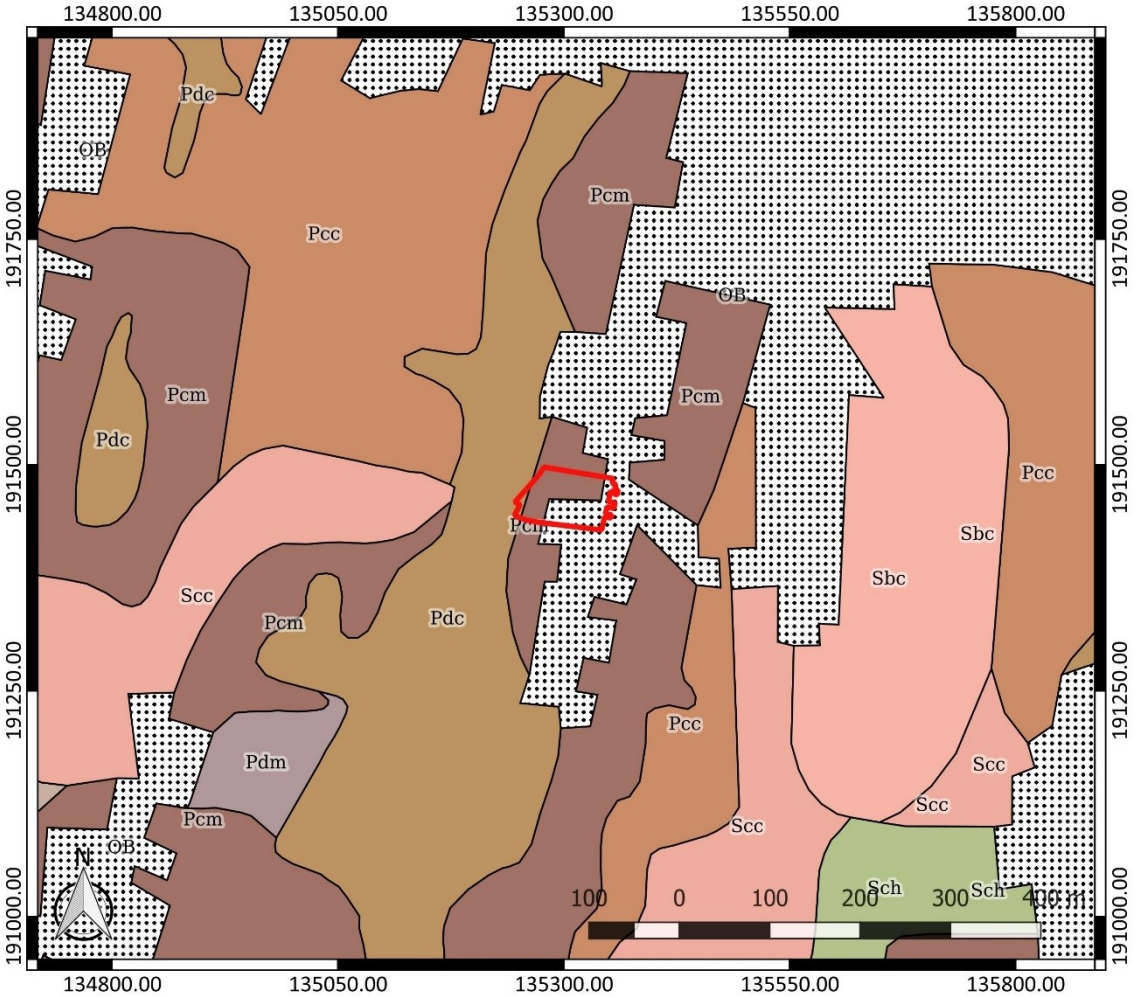

Figuur 11: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskaart gebouwen en verhardingen te bemerken. Voor het overige wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart ingenomen door gras, bomen en struiken (Figuur 12). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 4).

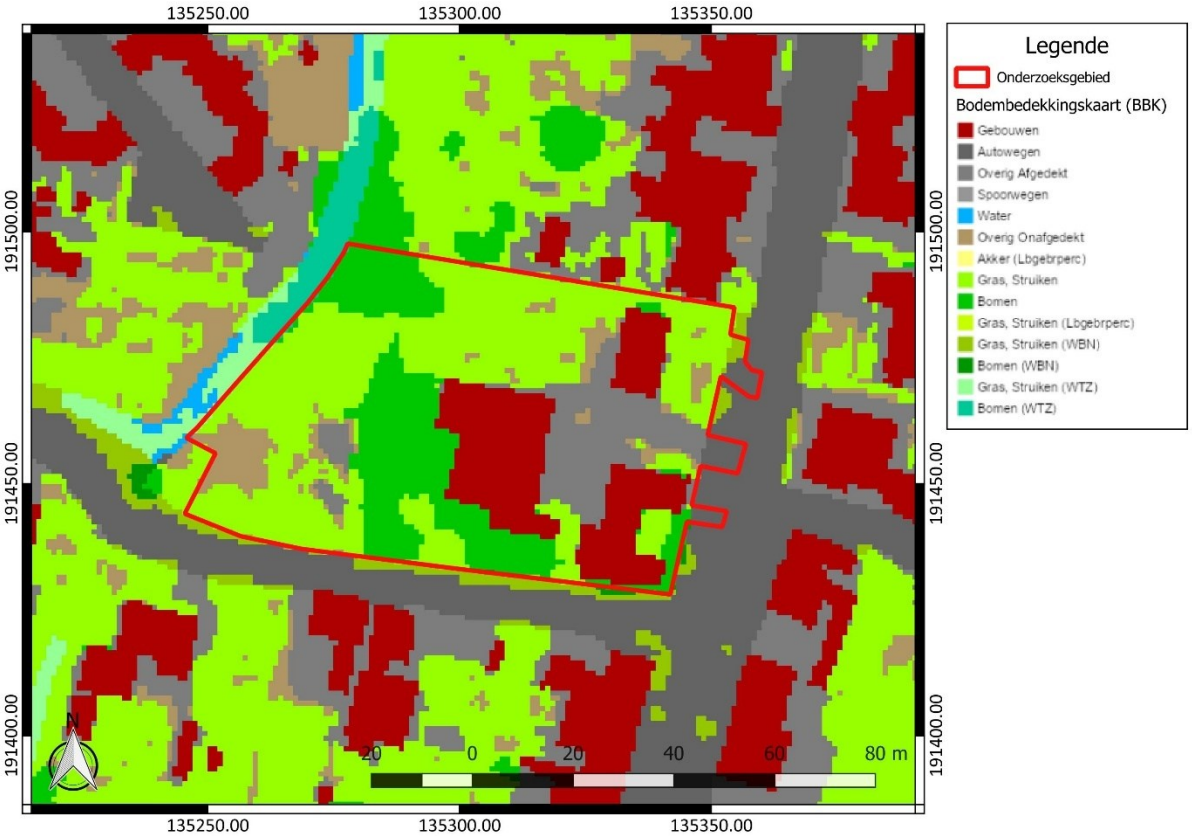

Figuur 12: Bodemgebruikskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

Baceroth was een koningsgoed in de Brabantgouw dat naast Baasrode ook Kuitelgem (de Ouden Briel), Sint-Amands, Mariekerke en mogelijk ook Vlassenbroek omvatte. Wellicht tussen 633 en 639 werd een deel van het domein geschonken aan de Sint-Amandsabdij in Pevele. Een eerste vermelding van het abdijdomein van Baceroth gaat terug tot 821. Baasrode zelf behoorde niet tot de schenking aan de Sint-Amandsabdij in Pevele. Baceroth ontwikkelde zich al snel tot een handelsknooppunt aan de Schelde, gezien de gunstige ligging aan de grens tussen het graafschap Vlaanderen en het hertogdom Brabant. De kern van Sint-Ursmarus-Baasrode lag vlak bij de Schelde, ongeveer 1 km ten noorden van het onderzoeksgebied. Door feodalisme werd vanaf de 11de eeuw het Baceroth-domein verscheurd. De heerlijkheid van Sint-Ursmaris-Baasrode of Baasrode-binnen werd een afzonderlijk leen bij het Leenhof van Moerzeke dat op zijn beurt onderhorig was aan dat van Dendermonde. Dit bestuurlijke systeem bleef overeind tot 1795.[6]

Op de Villaretkaart, genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers (1745-1748), bevindt het onderzoeksgebied zich ter hoogte van historische bebouwing (Figuur 13). Die zien we in het oosten van het terrein. Het noordwesten van het terrein wordt ter hoogte van akkerland gesitueerd. In het zuiden vinden we reeds de historische voorloper van de huidige Smeyskensstraat. In de omgeving vinden we nog meer bebouwing en akkerland.

[6] De Bondt 2021, 15-33

Figuur 13: Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is opnieuw te zien dat historische bebouwing aanwezig is binnen het onderzoeksgebied. Het gaat om twee bouwvolumes die een groot deel van het onderzoeksgebied innemen (Figuur 14). Ten zuiden vinden we opnieuw de historische voorloper van de huidige Smeyskensstraat. Die lijkt overigens over het zuiden van het onderzoeksgebied te lopen. Ten oosten zien we nu ook de historische voorloper van de huidige Rosstraat.

Figuur 14: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is opnieuw bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Het gaat om een groter gebouw en een klein gebouw in het oosten van het terrein. Vermoedelijk was de rest van het terrein in gebruik als akkerland of als grasland (Figuur 15). Aan de westelijke grens van het terrein zien we nu ook de Grote Beek weergegeven. De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld als de Atlas der Buurtwegen weer.

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 17) toont ons nog steeds bebouwing in het zuidoosten van het terrein. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 18) geeft aan dat in het noordoosten van het terrein een nieuw gebouw verschenen is. Ten westen hiervan zien we nu ook bebouwing. Het is mogelijk dat die bebouwing ook al aanwezig was op de voorgaande luchtfoto, maar door de lage resolutie van de foto kunnen we dit niet met zekerheid zeggen. Het beeld van de laatste luchtfoto komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 4).

Figuur 15: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 16: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

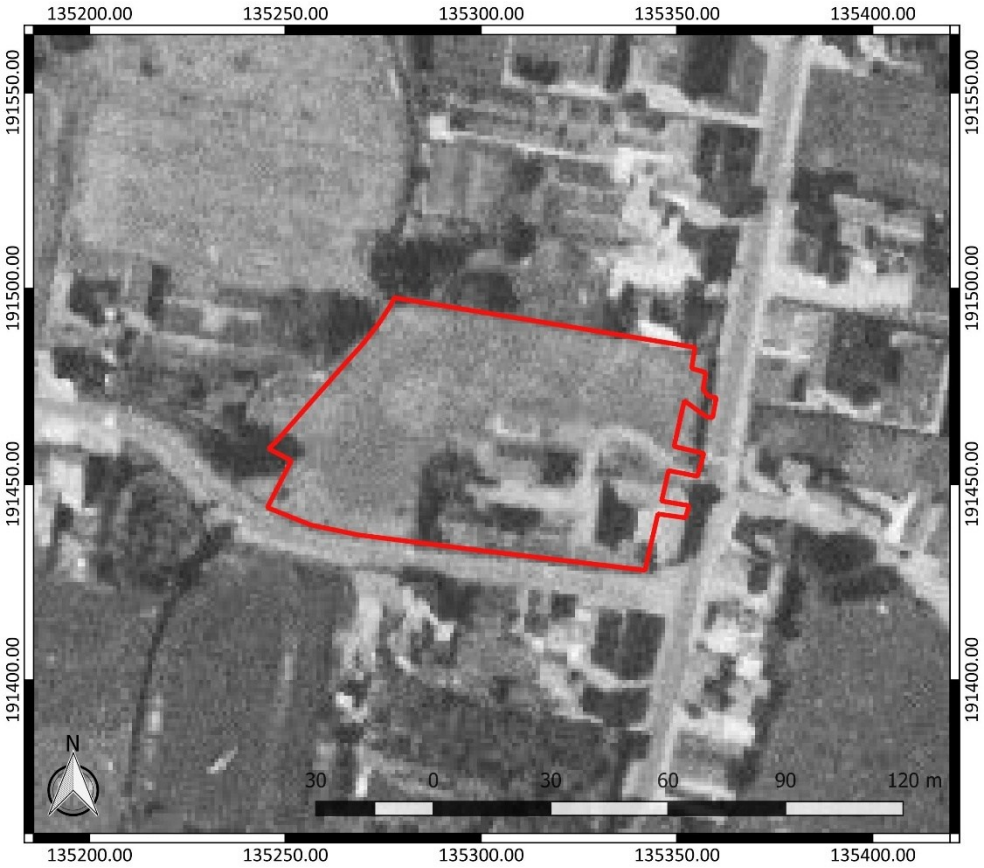

Figuur 17: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 18: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 19). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

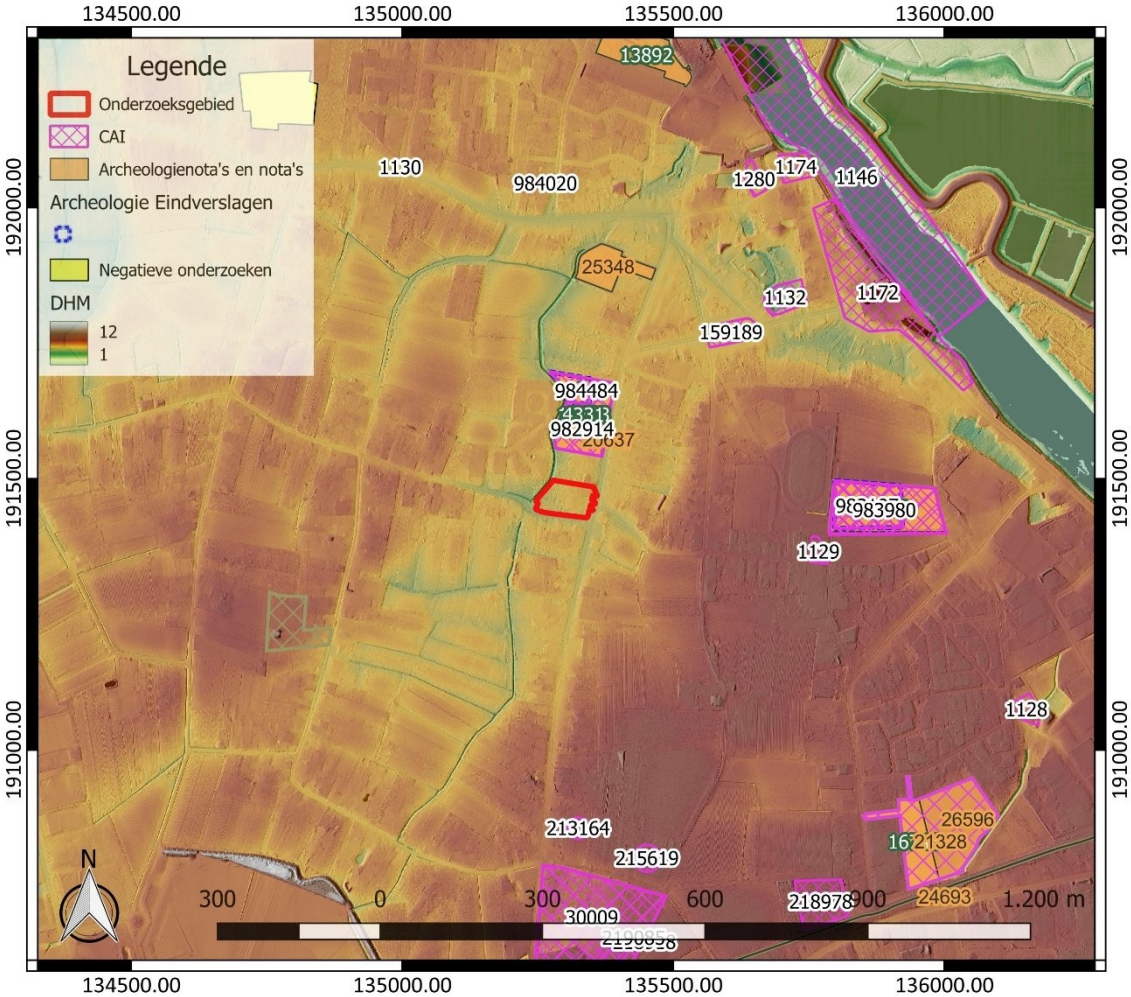

Figuur 19: Overzichtskaart Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (https://geo.onroerenderfgoed.be/), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

Op korte afstand ten noorden van het onderzoeksgebied vond een proefsleuvenonderzoek plaats (CAI ID 982914). Daarbij werd enkel een noord-zuid georiënteerde greppel gevonden die in de late middeleeuwen gedateerd wordt.[7] Net ten noorden hiervan is bij vooronderzoek wel een waardevolle archeologische vindplaats uit de volle tot late middeleeuwen aangetroffen (CAI ID 984484).[8] Tijdens de opgraving werden twee clusters van sporen gevonden, waarin mogelijk een gebouwstructuur te herkennen is (CAI ID 988588).[9]

---

[7] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Woonzorgcentrum Sint-Vincentius fase 2 [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/982914 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[8] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Woonzorgcentrum Sint-Vincentius fase 1 [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/984484 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[9] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Rosstraat [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/988588 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

Verder ten noordwesten is sprake van een 17de-eeuwse kapel (CAI ID 1130).[10] Ten oosten hiervan zijn bij graafwerken resten aangetroffen die mogelijk in de Romeinse tijd of de vroege middeleeuwen te dateren zijn (CAI ID 984020).[11] Ook verder naar het oosten toe is aardewerk uit de vroege middeleeuwen gevonden, ter hoogte van een laatmiddeleeuwse hoeve (CAI ID 1280).[12] Die bevindt zich vlakbij de parochiekerk Sint-Ursmarus die in oorsprong teruggaat tot de 12de eeuw (CAI ID 1174).[13]

Nog verder ten oosten is CAI ID 1172 de aanduiding van een scheepswerf die teruggaat tot de 16de eeuw.[14] Ter hoogte van de nabijgelegen Schelde zijn vondsten uit de steentijd en de vroege middeleeuwen tot post-middeleeuwen en bronzen voorwerpen uit de midden- tot late bronstijd aan het licht gekomen (CAI ID 1146).[15]

Op kortere afstand ten noordoosten van het onderzoeksgebied is sprake van de vondst van een bunker uit de Tweede Wereldoorlogen een grachtstructuur die mogelijk teruggaat tot de volle middeleeuwen (CAI ID 159189).[16] Het bevindt zich nabij een verdwenen site met walgracht en pastorij uit de 18de eeuw (CAI ID 1132).[17]

Verder vinden we de aanduiding van de Koutermolen die in oorsprong teruggaat tot de 16de eeuw (CAI ID 1129).[18] Niet ver hier vandaan zijn bij archeologisch onderzoek resten uit de metaaltijden en de Romeinse tijd aangetroffen (CAI ID 983980).[19] De daarop volgende opgraving bracht bewoningssporen uit de Romeinse tijd aan het licht (CAI ID 983197). Verder werd ook nog een gebouwplattegrond uit de vroege middeleeuwen aangetroffen.[20]

Op al grote afstand ten zuiden van het onderzoeksgebied zijn bij metaaldetectie vondsten uit de nieuwe tot de nieuwste tijd gedaan (CAI ID 213164, 215619 en 218978).[21] Hier vlakbij is sprake van

---

[10] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Broekkouterkapel [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/1130 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[11] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Broekkantstraat 3 [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/984020 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[12] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Hof te Baasrode/Hof te Peene [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/1280 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[13] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Parochiekerk Sint-Ursmarus [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/1174 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[14] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Dokken/De Zaten [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/1172 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[15] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Scheldetraject tussen Moerzeke/Kastel en Baasrode [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/1146 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[16] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Dorpsplein I [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/159189 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[17] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Verdwenen walgrachtsite-Pastorij [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/1132 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[18] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Koutermolen [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/1129 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[19] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: De Kier [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/983980 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[20] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: De Kier [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/983197 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[21] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Bookmolenstraat [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/213164 (geraadpleegd op 19 mei 2025); Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Bookmolenstraat [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/215619 (geraadpleegd op 19 mei 2025); Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Mandekensstraat [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/218978 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

sporen van begraving uit de ijzertijd en de Romeinse tijd (CAI ID 30009).[22] Onderzoek ter hoogte van CAI ID 993216 bracht sporen aan het licht die gedateerd worden in de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd.[23] Tot slot vermelden we ter hoogte van CAI ID 1128 nog de aanwezigheid van een laatmiddeleeuwse hoeve.[24]

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving die geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties geven, lichten we daarom hier niet afzonderlijk toe.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door een gunstige landschappelijke ligging. Het bevindt zich langs de Grote Beek, op de overgang van een matig droge naar een matig natte bodem wat aantrekkelijk geweest kan zijn voor de mens in het verleden.

Dat de regio archeologisch potentieel kent, wordt aangetoond door de vele reeds gekende archeologische waarden in de omgeving. Die dateren uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse tijd, de nieuwe tijd en zelfs de nieuwste tijd.

Historische kaarten geven aan dat er in de 18de eeuw reeds sprake was van historische bebouwing op het terrein. Doorheen de tijd zien we dat het terrein bebouwd blijft, al ondergaat de bebouwing wel wat veranderingen. Dit maakt dat we enerzijds resten van historische bebouwing kunnen aantreffen, maar dat de vele bouw- en sloopwerken op het terrein ook al een negatieve impact op het bodemarchief gehad kunnen hebben.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de bouw van woningen en omgevingsaanleg. Van verschillende bodemingrepen ligt de precieze verstoringsdiepte niet vast. Dit doet besluiten dat binnen het volledige onderzoeksgebied het bodemarchief bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijk ligging van het terrein en op de vele reeds gekende archeologische waarden in de omgeving. Op basis daarvan is er sprake van een globale verwachting naar het mogelijke voorkomen van resten uit de steentijd tot de nieuwste tijd. Het kan zowel gaan om sporensites als om artefactensites.

---

[22] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: 's Heerenbosch [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/30009 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[23] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Theodoor Vermylenstraat [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/993216 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

[24] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Hof ten Rode [online], https://id.erfgoed.net/waarnemingen/1128 (geraadpleegd op 19 mei 2025).

Voor de nieuwe en de nieuwste tijd is er sprake van een concrete verwachting naar de aanwezigheid van resten van historische bebouwing die we kennen aan de hand van historische kaarten en luchtfoto's. Daar tegenover staat dat de verschillende bouw- en sloopwerken op het terrein ook al voor een aantasting van het bodemarchief gezorgd kunnen hebben. Omtrent de bewaringstoestand van het bodemarchief bestaat dus onduidelijkheid. Wel is duidelijk dat de geplande werken een bijkomende bedreiging voor het nog aanwezige bodemarchief vormen. Gezien het verwachte archeologische potentieel van het terrein is daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt.

Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein bebouwd, verhard of begroeid is.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor de inrichting van een verkaveling diende een archeologienota opgesteld te worden. Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Er is sprake van een globale verwachting naar resten uit de steentijd tot de middeleeuwen en een specifieke verwachting naar resten van bebouwing uit de nieuwe en de nieuwste tijd. Omtrent de bewaringstoestand van het bodemarchief bestaat momenteel onduidelijkheid, maar omwille van het mogelijke archeologische potentieel van het terrein en de verwachte bijkomende negatieve impact van de geplande werken op het nog aanwezige bodemarchief is bijkomend archeologisch onderzoek nodig.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

De Bondt, B., 2021: *Baasrode. Een vergeten geschiedenis. 821-1648*, Puurs-Sint-Amands.

Louis, A., 1974: *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Dendermonde 57 W*, Gent.

4.2 Websites

Cartesius (2025)
https://www.cartesius.be

Databank ondergrond Vlaanderen (2025)
https://dov.vlaanderen.be/

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2025)
https://geo.onroerenderfgoed.be/

Geopunt Vlaanderen (2025)
https://www.geopunt.be/

Inventaris Onroerend Erfgoed (2025)
https://inventaris.onroerenderfgoed.be

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2025)
https://www.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans-archeologie

5 Bijlagen
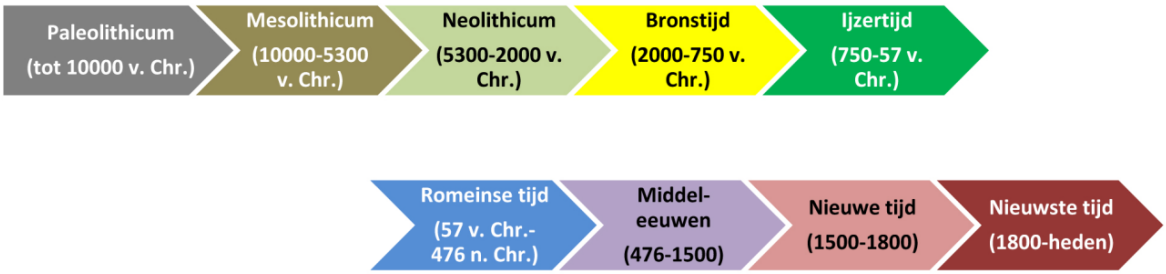
5.1 Archeologische periodes